

سیره عملی امام خمینی (ره) در ماه رمضان

عالمان ربانی، چلچراغ‌های پر فروغی هستند که در هر عصری، در آسمان علم و عمل می‌درخشند، و با کسب نور و گرما از خورشید رسالت و امامت، بر زمینیان تجلی می‌کنند...

عالمان ربانی، چلچراغ‌های پر فروغی هستند که در هر عصری، در آسمان علم و عمل می‌درخشند، و با کسب نور و گرما از خورشید رسالت و امامت، بر زمینیان تجلی می‌کنند و آنان را به سوی منابع نور و برکت دودمان وحی، رهنمون می‌سازند، و بر بال عرفان ناب محمدی صلی الله علیه و آله نشانده، بر مشکات ملکوت، عروج می‌دهند.

در میان دین باوران کفر ستیز، چهره محبوب قرن، فقیه تیزبین سیاست مدار، فیلسوف، عارف ژرف نگر، عالم متخلق و رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی رضوان الله علیه، از موقعیتی والا و ویژه برخوردار است، زیرا روزها و ساعت‌ها و لحظه‌های عمر او، با مراقبه و محاسبه سپری شد و صدها آیه قرآن را مجسم ساخت و عینیت بخشید. در این مبحث به سیره عملی امام می‌پردازیم تا ره توشه ای برای عاشقان ماه رمضان باشد.

حضرت امام (رحمت الله علیه) توجه ویژه‌ای نسبت به ماه رمضان داشته و بدین جهت، ملاقات‌های خودشان را در ماه رمضان تعطیل می‌کردند و به دعا و تلاوت قرآن و... می‌پرداختند. و خودشان می‌گفتند: «خود ماه مبارک رمضان، کاری است (1).

یکی از اعضای دفتر ایشان، در این باره می‌گوید: پنجاه سال است که نماز شب امام، ترک نشده است. امام در بیماری و در صحت و در زندان و در خلاصی و در تبعید، حتی بر روی تخت بیمارستان قلب هم نماز شب خواندند یکی از یاران امام، در این باره گفته است:

در این ماه، ایشان شعر نمی‌خواندند و نمی‌سرودند و گوش به شعر هم نمی‌دانند. خلاصه، دگر گونی خاصی متناسب با این ماه در زندگی خود ایجاد می‌کردند، به گونه‌ای که این ماه را، سراسر، به تلاوت قرآن مجید و دعا کردن و انجام دادن مستحبات مربوط به ماه رمضان سپری می‌کردند. (2)

ایشان، به هنگام سحر و افطار، بسیار کم می‌خوردند، به گونه‌ای که خادم‌شان فکر می‌کردند که امام، چیزی نخورده است (3) حضرت امام رحمة الله علیه درباره رمضان چنین می‌سرایند:

ماه رمضان شد، می و میخانه بر افتاد عشق و طرب و باده، به وقت سحر افتاد افطار به می کرد برم پیر خرابات
گفتم که تو را روزه، به برگ و ثمر افتاد
با باده، وضو گیر که در مذهب رندان
در حضرت حق این عملت بارور افتاد (4)

عبادت و تهجد

از جمله برنامه‌های ویژه حضرت امام (رحمت الله علیه) در ماه مبارک رمضان، عبادت و تهجد بود. امام عبادت را ابزار رسیدن به عشق الهی می‌دانستند و به صراحت بیان می‌کردند که در وادی عشق، نباید به عبادت به چشم وسیله‌ای برای رسیدن به بهشت نگاه کرد (5)

اکثر آشنایان امام نقل می‌کنند که ایشان از سن جوانی، نماز شب و تهجد، جزء برنامه‌هایشان بود. بعضی از نزدیکان ایشان می‌گفتند که وقتی در ظلمت و تاریکی نیمه شب، آهسته وارد اتاق امام می‌شدم، معاشقه امام را با ایزد احساس می‌کردم و می‌دیدم که با خضوع و خشوعی خاص، نماز می‌خواندند و قیام و رکوع و سجود را بجا می‌آوردند که حقا وصف ناپذیر بود. با خودم فکر می‌کردم که شب امام، حقیقتا، لیلۃ القدر است (6).

یکی از اعضای دفتر ایشان، در این باره می‌گوید:

پنج‌هفت سال است که نماز شب امام، ترک نشده است. امام در بیماری و در صحت و در زندان و در خلاصی و در تبعید، حتی بر روی تخت بیمارستان قلب هم نماز شب خواندند (7).

امام توجه خاصی به نوافل داشتند و هرگز، نوافل را ترک نمی‌کردند. نقل شده است که امام، در نجف اشرف، با آن گرمای شدید، ماه مبارک رمضان را روزه می‌گرفت و با این که در سنین پیری بودند و ضعف بسیار داشتند، تا نماز مغرب و عشاء را به همراه نوافل به جای نمی‌آوردند، افطار نمی‌کردند! و شب‌ها تا صبح، نماز و دعا می‌خواندند و بعد از نماز صبح، مقداری استراحت می‌کردند و صبح زود، برای کارهایشان آماده می‌شدند (8)

خانم زهرا مصطفوی می‌گوید:

راز و نیاز امام و گریه‌ها و ناله‌های نیمه شب ایشان، چنان شدید بود که انسان را بی اختیار، به گریه می‌انداخت (9)

یکی از اساتید قم نقل می‌کرد: شبی میهمان حاج آقا مصطفی بودم. ایشان، خانه جداگانه‌ای نداشتند و در منزل امام زندگی می‌کردند. نصف شب از خواب بیدار شدم و صدای آه و ناله‌ای شنیدم، نگران شدم که مگر اتفاقی افتاده است، حاج آقا مصطفی را بیدار کردم و گفتم: «171#& بیین چه خبر است!». ایشان نشست و گوش داد و گفت: «171#& صدای امام است که مشغول تهجد و عبادت است.» (10)

یکی از همراهان امام در نجف، اظهار می‌کرد که امام خمینی در ماه مبارک رمضان، هر روز ده جزء قرآن می‌خواندند، یعنی در هر سه روز، یک بار قرآن را ختم می‌کردند

در ماه مبارک رمضان، این شب زنده داری و تهجد، وضعیت دیگری داشت. یکی از محافظان بیت می‌گوید در یکی از شب‌های ماه مبارک رمضان، نیمه شب، برای انجام کاری مجبور شدم از جلوی اتاق امام گذر کنم. حین عبور، متوجه شدم که امام، زار زار گریه می‌کردند! هق هق گریه امام که در فضا پیچیده بود، واقعا مرا تحت تاثیر قرار داد که چگونه امام، در آن موقع از شب، با خدای خویش راز و نیاز می‌کند. (11)

آخرین ماه مبارک رمضان دوران حیات امام، به گفته ساکنان بیت، از ماه مبارک رمضان‌های دیگر متفاوت بود! به این صورت که امام همیشه، برای خشک کردن اشک چشم‌شان دستمالی را همراه داشتند، ولی در آن ماه مبارک رمضان، حوله‌ای را نیز همراه برمی‌داشتند تا به هنگام نمازهای نیمه شب‌شان، از آن استفاده کنند! (12)

توجه ویژه به قرآن

امام خمینی (رحمت الله علیه) توجه خاصی به قرآن داشتند، به طوری که روزی، هفت بار قرآن می‌خواندند!

امام در هر فرصتی که به دست می‌آوردند، ولو اندک، قرآن می‌خواندند. بارها دیده شد که امام، حتی در دقایقی قبل از آماده شدن سفره - که معمولا به بطالت می‌گذرد - قرآن تلاوت می‌کنند! (13) امام بعد از نماز شب تا وقت نماز صبح، قرآن می‌خواندند. (14)

یکی اطرافیان امام می‌گوید:

امام در نجف، چشم‌شان درد گرفت و به دکتر مراجعه کردند. دکتر بعد از معاینه چشم امام گفت: «171#& شما باید چند روزی قرآن نخوانید و به چشم‌تان استراحت بدهید.». امام خندیدند و فرمودند: «171#& دکتر، من، چشم را برای قرآن خواندن می‌خواهم! چه فایده‌ای دارد که چشم داشته باشم و قرآن نخوانم؟ شما یک کاری کنید که من بتوانم قرآن بخوانم.» (15)

و در ماه رمضان یکی از همراهان امام در نجف، اظهار می‌کرد که امام خمینی در ماه مبارک رمضان، هر روز ده جزء قرآن می‌خواندند، یعنی در هر سه روز، یک بار قرآن را ختم می‌کردند. (16)

علاوه بر آن، هر سال چند روز قبل از ماه مبارک رمضان، دستور می‌دادند که چند ختم قرآن برای افرادی که مد نظر مبارکشان بود، قرائت شود. (17)

گزیده‌هایی از توصیه‌ها و سفارش‌های امام به مناسبت ماه مبارک رمضان

شما در این چند روزی که به ماه رمضان مانده، به فکر باشید، خود را اصلاح کرده، توجه به حق تعالی پیدا نمایید.

از کردار و رفتار ناشایسته خود، استغفار کنید! اگر خدای نخواست، گناهی مرتکب شده‌اید، قبل از ورود به ماه مبارک رمضان، توبه کنید! زبان را به مناجات حق تعالی عادت دهید! مبدا در ماه مبارک رمضان، از شما غیبتی، تهمتی و خلاصه گناهی سر بزند و در محضر ربوبی، با نعم الهی و در مهمان سرای باری تعالی، آلوده به معاصی باشید! شما اقلا، به آداب اولیه روزه عمل نمایید و همان طوری که شکم خود را از خوردن و آشامیدن نگه می‌دارید، چشم و گوش و زبان را هم از معاصی باز دارید! از هم اکنون بنا بگذارید که زبان را از غیبت، تهمت، بدگویی و دروغ نگهداشته، کینه، حسد و دیگر صفات زشت شیطانی را از دل بیرون کنید!

امام در هر فرصتی که به دست می‌آوردند، ولو اندک، قرآن می‌خواندند. بارها دیده شد که امام، حتی در دقایقی قبل از آماده شدن سفره - که معمولا به بطالت می‌گذرد - قرآن تلاوت می‌کنند

اگر با پایان یافتن ماه مبارک رمضان، در اعمال و کردار شما هیچ گونه تغییری پدید نیامد، و راه و روش شما با قبل از ماه صیام فرقی نکرد، معلوم می‌شود روزه‌ای که از شما خواسته‌اند، محقق نشده است.

اگر دیدید کسی می‌خواهد غیبت کند، جلوگیری کنید و به او بگویید! «171#& ما، متعهد شده‌ایم که در این سی روز ماه مبارک رمضان،

از امور محرمه خود داری ورزیم. و اگر نمی‌توانید او را از غیبت باز دارید، از آن مجلس خارج شوید! نشینید و گوش کنید! باز تکرار می‌کنم تصمیم بگیرید در این سی روز ماه مبارک رمضان، مراقب زبان، چشم، گوش و همه اعضاء و جوارح خود باشید. توجه بکنید که به آداب ماه مبارک رمضان عمل کنید؛ فقط، دعا خواندن نباشد، دعا به معنای واقعی‌اش باشد. (18)

پی نوشت ها

- 1- پا به پای آفتاب، ج 1، ص 286 .
- 2- برداشت‌هایی از سیره امام خمینی (ره)، ج 3، ص 90 .
- 3- همان، ص 89 .
- 4- روزنامه جمهوری اسلامی، مورخ 69/1/8 .
- 5- روزنامه جمهوری اسلامی، 20 / 11 / 64 .
- 6- امام در سنگر نماز، ص 83 / هزار و یک نکته، حسین دیلمی، نکته 129 .
- 7- هزار و یک نکته، حسین دیلمی، حبیب و محبوب، ص 53 / سیمای فرزندان، ص 180 .
- 8- سیمای فرزندان، ص 159 / برداشت‌هایی از سیره امام خمینی (ره)، ج 3، ص 99 .
- 9- برداشت‌هایی از سیره امام خمینی (رحمت الله علیه)، ج 3، ص 132 .
- 10- همان، ص 286 .
- 11- هزار و یک نکته، حسین دیلمی، نکته 104 / جلوه‌ای از خورشید، ص 90 .
- 12- برداشت‌هایی از سیره امام خمینی، ج 3، ص 126 .
- 13- پا به پای آفتاب، ج 1، ص 270 .
- 14- برداشت‌هایی از سیره امام خمینی، ج 3، ص 198 .
- 15- همان، ص 7 .
- 16- همان .
- 17- پا به پای آفتاب، ج 1 ص 181 .
- 18- سیمای فرزندان، صص 159 و 161 برداشت‌هایی از سیره امام خمینی، ج 3، ص 8 .